

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Május 2 - dik napján, 1815 - dik esztendőben.

Német Ország.

Károly ö Gs. K. Fő Hertzegsége ilyen Hirdetést adott - ki April. 18 - dikán *Moguntziában*: —“

„Ő Felsége, az Austriai Császár, a' Felséges Szövetségesekkel egygyetértőleg, engemet Moguntziai Kormányozóvá nevezett, és Német ország' ezen nevezetes oltalmazó hástyájának bátorságát 's oltalmazását réám bizta. —

„Ezen kinevezéssel kevély lévén 's bizodalमत abba a' nemes közbuzgóságba helyheztetvén, a' melly által ily sok Fejedelmeknek népeik azon czél felé vezéreltetnek 's azon egy tüztől elevenítettnek, ide siettem, és első tekintetre megerősítetttem bizakodásomban. Megilletődéssel szemlélttem és fogadtam mindenütt a' mi közönséges hazánk eránt való leghevesebb hajlandóságnak, a' törvényes uralkodók eránt való hűségnek, 's a' szent jusoknak az idegen megbántatás ellen való megoltalmaztatására czélzó legszebb egygyességnek, ki nyilatkoztatását. Ezen hathatós hajlandóságnak a' magam egész felajánlásával való táplálására, vezérlésére, és meg erősítésére intézem szüntelen való gondolkodásomat. Semmi mások felett való szeretetet nem esmérek ezvagy amaz sereg eránt; fegyveres társaim az én hajlandóságomat mindenkor egyforma jussal fogják bírni; minnyájunk a' ha-

za' zászlója alá esküdtünk - meg; 's a' mi Fejedelmeink bizodalommal vannak hozzánk. Ennek a' bizodalomnak meg kell felelnünk: és én szerentsémnek fogom tartani, ha a' sors fogja parantsolni, osztozni a' ditsősségből és veszedelemből azokkal a' vitéz emberekkel, kiket ma ily nagy megelégedéssel szemlélek magam körül. — Fő Hertzeg, Károly.“

A' Weimari és Mecklenburg - Schwerini Hertzegek Nagy Hertzegi méltóságot vettek - fel.

Melly nagy tüzzel készüljenek a' külső Német - országiak a' hadakozáshoz, elég világos tsak e' két megjegyzésből is, hogy *Göttingában* a' tanúlok nagyobb részt fegyvert fogtak, 's megkérték a' Professzorokat, hogy egy ideig szakasszák félbe tanításaikat, 's *Berlinből* is azt írják, hogy ott a' tanúlok száma a' jövő nyári félesztendőre igen kevésre 's nagyobbadon tsak az idegenekre szállott - le, minthogy a' hazabéliek, a' kik magokat a' fegyverfogásra alkalmatosoknak lenni érzik, katonáskodásra adták magokat.

Ditséretre méltó hazafiuságot mutatnak Német országnak külömbkülömb tartományai, 's ezek között a' Prussusok, még abban is, hogy nemzeti nyelveket és ruházatjokat is régi természeti tisztaságokra vissza vinni iparkodnak. *Berlinben* Doktor *Mayerhoff* kihirdettette April 13-

dikán, hogy ő a' Német-ötletéről, 's annak a' Német népek' önnön érzéséhez tulajdon fennállásához, 's egygyességéhez, való befolyásának fontosságáról és betses voltáról, a' Német férjfiak és aszszonyságok előtt, tanítást tenni (*praelegalni*) akar. Öt tanítást fog tenni az egész tárgyról öt napok alatt, az úgy nevezett *Német-Házban*. Az öt napi egész *Cursusra* való bejárhatásért czédulát kell váltani egy Prussus talléron. Hogy az igaz, eredeti, valamint hadi úgy polgári öltözetet annál elevenebben képzeltesse halgatóival a' tanító úr, tehát önnön maga oly öltözetben jelenik-meg a' tanító székben, hogy azt, a' mit szóval lebeszél, egyszer felfegyverkezve, másszor pedig polgári ruházatban is, szem' eleibe terjeszthesse. —

Vajha (így szoll a' Német tudósító), ezen ditséretre méltó iparkodás mellett, csak a' hasznosnak és illendőnek határai is által ne' hágattatnának, 's az égygyik *extremumról* (vég-pontrol, a' mi új magyarságunk szerént *vég-szurásrol*) a' másokra való általugrás, igen nagy sebességgel ne történjék; vajha a' nyelvnek az idegen bagáziától való tisztogatása mellett, az érthetőséget, a' melly minden, szóval és irással való közösülésnek a' fundamentoma, a' tulajdonságért (vagy önnönségért) fel ne áldozzuk, az idegen szókkal égygyütt az idegen litteratúrának mustra gyanánt szolgáló belső betsét is meg ne vessük 's alacsonyassággal ne illessük, 's kivált öltözetünkre nézve minden olyan különöst, a' mi bennünket nevetségessé tenne, kerüljünk-el; az izlés béli finumság, a' dolgoknak jó meggondolása, 's az igazság, legyenek mindenkori vezér tsillagaink, 's németiségünknek megkülömböztető jegyei.“

Az Orosz testörző seregekről, a' melyek a' *Cronstadti* kikötőhelyben hajókra ültek, *Sinemündénél* szállanak-ki a' szárazra, 's innét *Berlinbe* jöven, itt magokat a' Prussus testörző seregekkel össze-

tsatólják, 's ezekkel egygyütt a' *Rénus* felé fognak kettőzött lépésekkel sietni. —

Az egyéb Orosz seregek pedig Aprilis' 20-dikától fogva folytatják útjokat *Breszlaun* által a' tsatázó mezők felé.

Olasz Ország.

Gróf *Magawly Cerati di Carly*, *Pármái*, *Piaczenczai*, és *Guastallai* Hertzegi Státusminister, April. 12-dikén *Bétsből* *Pármába* megérkezvén, mindjárt megérkezése után ilyen Hirdetéseket tett ott közönségessé: —“

I). *Mária Ludovika* Császárné, *Austriai Fő Hertzegaszszony*, *Pármái*, *Piaczenczai*, és *Guastallai Hertzegaszszony*, a' mi *Pármái Piaczenczai* és *Guastallai Státusunkbéli* minden alattvalóknak és lakosoknak tudtokra adjuk, hogy mi a' jelenvaló idő béli környülállásokat 's azt a' lehetlenséget, a' melly nekünk meg nem engedi azt, hogy most a' mi megnevezett Státusainkban megjelenhessünk, megfontolván, a' mi Felséges és igen szeretett Atyánkat, a' Császárt és Királyt, arra kérjük légyen, hogy említett Státusainkat ideig való képpen a' maga nevében igazgattassa; 's minekutánna ő Császári Felsége ezt kegyesen magára vállalta volna, akarjuk és parantsóljuk minden hüséges alattvalóinknak, a' *Pármái Piaczenczai* és *Guastallai lakosoknak*, hogy mind azoknak a' parantsolatoknak és rendeléseknek, melyeket ő Cs. Felsége hozzájok küldeni méltóztatni fog, engedelmeskedjenek. Költ a' Császári kastélyban *Schönbrunban*, Mártz. 31-dikén 1815-ben. —“

Aláírta: *Mária Ludovika*.

„Az ő Felsége parantsolatjára :
Magawly Cerati.

„II). Mi, *Első Ferentz*, Isten' kegyelméből *Austriai Császár*, etc, etc, etc. Minekutánna mi, a' mi igen szeretett leányunknak *Mária Ludovika* Császárnénak, *Austriai Fő Hertzegaszszonynak*, *Pármái*, *Piaczenczai*, és *Guastallai Hertzegaszszonynak* kívánságára és kérésére ezen Státusok-

nak kormányoztatását magunkra vállaltuk volna, jónak találtuk a' mi igen szeretett leányunk által eddig kiadatott rendelkezéseket megerősíteni, 's egyszersmind azeránt való akaratumkat közönségessé tétetni, hogy a' mi ideig való igazgatásunk alatt Státus-minister Gróf *Magawly Cerati* által a' mi nevünkben kiadatandó parantsolatok szorosan töltetessenek - bé. Költ a' mi Császári lakóvárosunkban Bétsben, April. 2-dikán 1815-ben, országulásunknak huszonnegyedik esztendejében: —“

„*Ferentz.*

„*Hertzeg Metternich.*

„Az ő Cs. K. F. ge parantsolatjára: *Hudelist Jósef.*

„A' leírás egyformaságáért: *Magawly Cerati.*

Frantzia Ország.

A' *Napolcon*' rokonainak mostani, nem mondhatjuk lakó hanem csak hol-létekről, ezeket szedhetjük össze a' közönséges levelekből: — A' mostoha leánya *Hortensia* most is ott van, a' honnét a' Királyi uralkodás alatt sem távozott - el, t. i. *Malmaisonban*; a' mostoha fia a' volt Vice - Király *Bétsből* vissza ment *Monachiumba*; *Bonaparte Jósef* a' *Morfontaini* kastélyban, *Bonaparte Jeromos* a' Nápolyi Király' hadiszállásán, tartózkodnak; *Lucianrol*, kinek hol-létéről a' múlt héten semmi bizonyost nem lehetett az újságokból kitanúlni, most azt írják, hogy nem igaz hogy Angliába ment volna, hanem Frantzia ország' szélé-ről *Versoix* városából által ment vala a' *Frangisi* kastélyba (nem messze Genevától) a' hol a' bátyja *Jósef* sokáig lakott, de tudtára adván néki a' környéken kommandirozó Helvétus tiszt, hogy ott a' mostani rendelkezések miatt meg nem maradhat, megint vissza ment *Versoixba*; innen levelet küldött a' Pápához is, a' ki még *Genuaban* van, a' Pápa' Nuntiusához is *Luzernbe*. — Madám *Létitzia*, a' Napoléon anyja, April. 3-dikán *Livornóból Nápolyba* érkezett hajón, a' hol a' koronaörökös

azonnal tiszteletére ment a' kikötő helybe, minthogy a' Királyné beteg lévén maga nem mehetett. Kardinális *Faesch* a' *Létitzia*' ötse is ott van *Nápolyban*. —

A' Párisi nemzeti testörző seregeknek mustrája, melyhez már régen készült *Napolcon*, végezetre megesett April. 16-dikán. Ezt így írja-le a' *Monitör*: Ez a' sereg 48 Batalionokból áll; 4 Batalionok tesznek egy *Legiót* (egy *Számtalant!!!* — mitsoda ábrázatban jelenne-meg a' mi Magyar Kurirunk, ha ennek írói az igen siető újító Magyaroktól megijedvén, ilyen új szókkal írják ezt az újságot?); 24 Batalionok a' *Thüilleria* udvarára, a' más 24-gyek a' *Carousel* piatzra állítottak-ki; minekutánna az első 24-gyek megmustráltattak, ezek tömöttebb sorba állottak, 's a' más 24-gyek is bėjöttek az udvarra. A' Császár minden sort végig járt, 's minden Batalionnál megállapodott; azután a' tisztek karikába állottak, 's a' Császár ilyen forma beszédet intézett hozzájuk: —“

„Párisi nemzeti testörző katonák! örvendek, hogy láthatlak; én titeket ennek-előtte 15 hónapokkal formáltalak vala a' fő városnak tsendességére és bátorságára nézve; ti vért ontottatok-ki Párisnak megtaltalmaztatásáért; és hogy az idegen seregek kőfalaitok közzé bejöttek, annak oka nem ti vagytok, hanem az árulás és a' történet, a' melly ezen szerentsétlen környülállások között sorsunkhoz tsatólta vala magát. A' *Királyi thronus nem alkalmas Frantzia országnak*. A' népet nem tette bátorsagossá legbetsesebb javai eránt; az idegenektől vettett nyakunkba; ha megmaradott volna, a' gyalázat és szerentsétlenség' emlékezetoszlopául szolgált volna. Én a' népnek és armádának egész ereje által felfegyverkezve vissza jöttem, hogy ezt a' motskot elmossam, 's Frantzia ország' betsületének és ditsőségének *telyes fnyességét* vissza adjam. Eppen ma reggel adatott tudtomra a' telegrafus által, hogy a' három színű zászló *Aniibesben* és *Marsi-*

liában kifüggesztetett. A' mi határainkon tétetődő 100 ágyulövések hirül fogják adni az idegeneknek azt, hogy a' mi polgári czivodásaink elvégződtek; az *idegeneknek* mondom, minthogy még eddig mi *semmi ellenségeket* nem esmérünk. Ha ők seregeket gyűjtenek össze, mi is össze fogjuk gyűjteni a' magunkét. A' mi armádáink mind olyan vitézekből allanak, a' kik számos ütközetekben megkülömböztették magokat; ezek vas homlokokkal állanak ellenségeik eleibe, míg az alatt, a' mi nemzeti testőrzoinknek számos Batalionnyai határainkat védelmezik. Én nem fogom magamat a' mások' dolgába avatni: de jaj azoknak az Országlószékeknek, a' kik magokat a' miénkbe avatni akarnák. A' szerentsétlenségek atzél' módjára megkeményítették a' Frantzia népet; és ő éppen azt az ifiuságot 's erőt vette ismét magára, a' melly által husz esztendőök előtt Európát bámulásra indította vala. Katonák! titeket olyan színeknek felvételére kényszerítettek, melyeket a' nemzet számkivett vala; de a' nemzeti színek megmaradtak szívetekben. Ti megesküsztek, hogy ezeket mindenkori katonaczímereiteké teszitek, 's azt a' Császári thrónust megtalmazzátok, melly a' mi polgári jusainknak egyedül való természeti záloga. Ti megesküsztek, hogy soha meg nem fogjátok szenvedni, hogy azon idegenek, kiknél mi több ízben, mint parantsolók, úgy jelentünk-meg, a' mi Constitúciónkba és Országlásunk' dolgába avatkozzanak. Végezetre megesküsztek, hogy Frantzia országnak betsületéért és függetlenségéért mindent feláldozni készek lesztek."

Megesküszünk, így kiáltottak (a' Monitör szerént) egy szívvel lélekkel a' katonák! — 's ezzel elmarschiroztak a' Császár előtt. —

Ezek valának az ujjabatska újságaink Frantzia országból. Minthogy az ezzel való közösülés már most egészszen félbe-

szakasztatott és sem hétfün sem vásárnap semmi Frantzia újságaink nem érkeztek, tehát most tsak a' régibb leveleket vesszük elő, 's ezekből tarlózzuk ide a' mi nevezetesebbetske tárgyakat a' közelébbi Magyar Kurirból az Anglus parlamentomi beszédeknek hosszúsága miatt kihagyni kén-telenítettünk vala.

A' *Journal de l'Empir* erőssíti, hogy kevés napok alatt 100 ezer emberekből álló armáda gyűl össze *Provence* tartományában; azt is említi, hogy az Austriai, Prusus, és Bavarus tisztviselők a' határszéleken minden leveleket megnyitnak.

A' *Gazette-de-France* írja, hogy a' Párisi közönség April. 14-dikén estve a' theatromon, a' hol a' Horátziusokat jádzották, meg nem engedte, hogy jádzani kezdjenek addig a' jádzók, míg a' revolúziós időkből esmeretes Marsiliai éneket el nem danolták; a' játék alatt pedig minekutánna Petit nevű léány, ki a' Sabina képét viselte, ezen két sorokat elmondotta volna:

*Va jusq' en l' Orient pousser le bataillons
Va sur les bords du Rhin planter te pavil-lons*

nagyon kezdték kiáltani: Eljen Napoléon, 's a' léánynak még egyszer el kellett mondani ezen verset.

Ugyan ez a' *Gazette* említi, hogy Apr. 16-dikán a' feljebb leirt mustrán a' *Lyceumok* bol is a' tanulóknak néhány csoportjaik megjelenvén *Napoléon* előtt, kérték őtet, hogy adasson nekik is fegyvert, és hogy ennekutánna ne tsengettyük, hanem mint ez előtt a' Császári uralkodás alatt szokásban volt, dob-szó által adják nekik tudokra a' letzkére való menetelnek óráit. — Már Marschal *Soult* is elő állott ezen *Gazette* szerént ismét a' sikra, kiről tsak most irták vala a' közönséges levelek, hogy egészszen elhalgatott. Ő is audientzián volt ezen híres mustranapon *Napoléon*nál, és kikérte tőle, hogy ha

a' hadakozás el talál kezdődni, bizon réa is valamely fontos vezérséget.

A' *Journal-General-de France* így okoskodik: — „A' hazafiak között való had elvégződött; a' külső még nem kezdődött-el; a' Constitúción munkálódnak az arra kineveztetett személyek. *Napoleon* terhes munkához fogott ugyan, de éppen annyi szerentsével mint tálentommal, éppen oly bátor vakmerőséggel mint böltseséggel tette arra kezeit; naponként jobbanjobban erőssíti a' maga fundamentomát. Belőlről bölts és mértékletes eszközök által megerőssitheti magát: a' hadakozás pedig már tsak azért is nem lehet nem hasznos réa nézve, minthogy ez, szükségesképpen a' Státus' fejévé teszi őtet, a' midőn az armádák fő vezérjének lenni megesmértetik.“

Az April. 16-dikán költ Monitör nagy részint valami *Stockholmi, Dresdai, Bétsi, Madridi, Basiliai, Turini, Lüttichi* levelekkel van tele, mellyekkel láthatóképpen oda czéloz, hogy mivel már az előbbeni újságban a' Frantziák szemeit jó részint felnyitotta a' hadakozásnak lehetséges voltára nézve, tehát már most arról akarja meggyőzni őket, hogy melly nagy örömmel hallották légyen Európának minden városaiban *Napoléon*nak a' thronusra való vissza térését: — „*Svétziából* ezt írja ez a' Monitör. Mártz. 28-dikán: — „A' Svétziai nép bámulással hallotta *Napoléon*nak Páris felé való sebes lépéseit. Innét meg lehet esmérni azt a' hajlandóság' kötelit, a' melly Svétziát szakadatlanul a' Frantzia nemzethez köti. Az Udvar is hasonlóképpen gondolkodik, és hasznosnak lenni találja magára nézve, hogy az a' nemzet ismét felemelje magát, melytől neki semmit nem lehet félni, és a' melly a' másod rangú Hatalmasságoknak kezesül szolgáljon. *Svétzia* nem tsak belé nem elegyíti magát Frantzia országnak dolgaiba, hanem inkább minden féle szerentsét fog kívánni ennek, ha a' több hatalmasságok őtet meg találják támadni.“ — *Dresdából*

így ír ez a' Monitör: — „Itt naponként történik, hogy a' Szaks-tisztektől a' Prussusok *duellálás* közben keresztül szúrattatnak; a' nép a' *Napoléon* vissza érkezésén való örömét el nem titkolhatta; majd minden familiák imátkoznak érette minden napokon.“ — Egy *Bétsi*, April. 1-ső napján költ (költött) levélben, a' Szövetségeseknek és Frantzia országnak hadakozó erejét e' képpen számlálja elő a' Monitör: — „*Austriának* Frantzia ország ellen való erejét úgy mond, tsak 80,000 emberre tehetjük, minthogy 120 ezerrel a' Nápolyi Királyt kéntelen zabolán tartani, 's a' közönséges békételességnek kiütését Olasz országban meggátolni; az Orosz birodalom 100 ezeret, Prusszia 100 ezeret, Bavária Würtemberg, Bádén 's a' többi 40 ezeret, Anglia, Hannovera és Hollandia, 60, ezeret állitanakki Májusra, 's több e' félek.“ — Itt annyiban tsak ugyanigasságos a' Monitör, hogy ő maga is többre teszi 70 ezerrel azt, a' mit a' Szövetségesek kiáltanak Frantzia ország ellen, annál, a' mennyit e' kiállitt azok ellen, azt is erőssítvén azonközben, hogy ezek, a' Bavarusokhoz, Würtembergaiakhoz, Badeniekhez, Belgákhoz, Hollandusokhoz, és Szakszokhoz nem sok bizodalommal lehetnek. — Végezetre, hogy többet elő ne horgyunk, egy *Madridi* levélben tsupán tsak a' Barátokkal bajoskodik ez a' Monitör, a' kik ellen éles szemrehányásokra fokadván, azt erőssíti rollok, hogy közülök kevés idő alatt 150-vent ütöttek által orozva. —

Nem méltó bámnlással teszi-e a' *Bétsi Beobachter* ezen Párisban, ugyan azon egy nap költ (vagy inkább költött) tudósításokrol, ezt a' megjegyzést, hogy honnét szerezhette a' Monitör ily messzire lévő országokból mind ezeket ugyan azon egy napra össze? — Mind kitelik-e tsak magából *Párisból*. —

Nagy Britannia.

Lord *Castlereagh* April. 10-dik napján hosszas audientzián lévén a' Régeas

Princznél, gondolják; hogy beszélgetéseknek tárgya az a' követség volt légyen, a' mellyel egy Frantzia Kurir 8-dikban érkezett vala *Párisból Londonba*.

April. 13-dikán azt tudakozta Lord *Norfolk* a' parlamentom' felső házában a' Ministerektől, hogy *Bonaparténak* Párisba lett visszajöveletől fogva nem vettek-e onnét valami nyilatkoztatásokat az új történetekre nézve? — Lord *Liverpool* úgy felelt, hogy vettek igen is a' Frantzia új Országlószéktől valami nyilatkoztatásokat, de ők ezeket *Bétsbe* küldötték. —

Kérdezte továbbá L. *Norfolk*, hogy nem szándékoznak-e a' Ministerek ezen nyilatkoztatásoknak *copiáját* a' parlamentom' eleibe terjeszteni? de olyan feleletet kapott, hogy, még most nem: hanem mikor az ideje eljön, ez is meg fog történni.

Szakszonia' egy részének a' Prussiai tartományokhoz lett tsatoltatásáért éles öszszeszellakozásra került *Whitbread* és *Castlereagh* között a' dolog, a' melly néhány órákig tartott, melynek alkalmatosságával kinyilatkoztatta az utolsó, hogy ő semmi külső dolgokat illető e'féle kérdésekre nem fog már most a' parlamentumban semmi további nyilatkoztatásokat tenni, minthogy a' Régens Princz már különben is minden magyarázatokat megtétetett, a' mellyeket az Angliai törvények szerint megtétethetett.

Spanyol Ország.

A' *Párisi* levelek irták még April 8-dikán, hogy a' Frantzia Királyi Hertzegaszszony *Angoulémné*, *Spanyol* országban *Bilbaóhoz* szállott légyen ki, a' honnét két *Spanyol* Regementek, melyek oda ezen

Hertzegaszszony' kívánságára küldettettek vala, értékre esvén a' *Bordcauxban* és *Toulouseben* előfordúlt változások, parantsolatot kaptak, hogy *Valadolid* felé vegyék útjokat. A' honnét, minekutánna magohat a' *Navarrai* Regementekkel öszsze tsatolták, *Gallitzia* felé fogják folytatni útjokat, a' hol, mint hallik, támadás ütötte-ki magát.

~~~~~

Páris. — Az innen érkezett újabb hírek szerént a' *Lobau* Hertzeg (*Gen. Mouton*) vezérlése alatt *Párisban* egy tartalék sereg organizáltatik. Alatta vannak ezen armádánál, *Nourrit*, *Morand*, és *Abbe* Generálisok.

(A' *Bétsi Beobachter* igéri, hogy, mivel a' Frantzia országgal való közösülésnek félbeszakadása miatt az újságok sem érkezhetnek-meg, tehát régi kimaradott, de nevezetes tárgyakat fog levelében előhordani. Ilyen vala a' tegnapiban a' Hatalmaságoknak Märtz. 13-dikán költ nyilatkoztatásokra a' Frantzia újságokban kijött előadás, *Megjegyzéseknek* titulusa alatt. Nagyon olvasásra méltó magyarázat van ezek mellé tétetve a' *Beobachterben*. Mi mindezekből töldalékokat készítünk, 's tsak így szolgálhatunk ezekkel tisztelt olvasóinknak a' következő árkusainkban).

~~~~~

Jobbitás. — A' közelébbi töldaléknak hátulsó lapján, a' második hasábnak 13-ik és 14-dik soraiban a' mi betűszedőnk a' *Napoléon* levelében a' politikával igen bőkezű lévén, ezen szókat: a' maga politikájának politikájává teszi, így kell megváltoztatni: *a' magam politikámmá teszem.*

Aprilis 29-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 388 3/4 forintot Váltótzédulában. Egy Császár aranyért 18 forintot 1 krt.

A' folyó Májusra 23 krajtzárra határozottatott Bétsben a marhahusnak fontja.

Rendkívül való Toldalék,

A' Magyar Kurir 35-dik darabjához.

Hadi Tudósítások.

Most itt következik a' *Ferrarai* történetnek leírása is, mint az odavaló Komendánstól Báró *Lauertől* béküldetett. —

„A' mi szélső vigyázóinkra hatodikban reggeli 8 órakor *Mizzane* felől felesleg való erővel réa ütött az ellenség, 's azokat vissza nyomta a' *Glacira*: és mindent elkövetett, hogy a' kapukhoz a' miéinkel egygyütt eljuthasson: de ezeknek állhatatossága 's a' bástyákról tétetett jó tüzelés, megakadályoztatták az ő célzását, 's ágyugolyóbisaink neki feles kárt okoztak. Ezen történet után a' miénk magokat egészen bévonták a' fellegvárba, 's az ellenség a' várost, melynek kerítései még nem valának megoltalmazható állapotban, elfoglalta, 's a' fellegvárt körülvette. April. 7-dikén három versbéli felkeréseit az ellenségnek semmi feleletre nem tartották méltónak a' miéink. Ezen napon számos ellenséges seregek érkeztek meg Bolognábol, melyekre a' miéink foganatosan tüzeltek a' várból, 's kivált a' lovasságnak feles kárt okoztak. April. 8-dikán számos szaladók, kiket a' miéink az *Ochiobellói* hídsántzoknál ditséretesen széllyel vertek vala, *Ferrara* városába megérkezvén, itt rettegést terjesztettek-el az ostromlók között. Ezen és a' következő napon tsendesen viselte magát az ellenség, de nagy félelemben látszott lenni, 's a' városnak minden nyilásait és utzáit keményen bétsinálta. A' miéink azonközben szorgalmasan dolgoztak az erősegeken és 11-dikben egy kiütést tettek a' városra, 's így tselekedtek 12-dikben is. Az ellenség mind annyiszor sokat vesztett. Az utolsó kiütéskor úgy látszott, mint-ha hátráláshoz készülne az ellenség, melyre nézve a' miéink meghatározták, hogy

13-dikben közönséges kiütést tegyenek, a' melly valósággal meg is esett, de az ellenség, kinek már tudtára estek vala a' Királyi seregeknek a' Pó vize mellett történt szerentsétlenségei 's a' Királynak hátrálása, a' várost még éjfélkor nagy félelmek között és igen tsendesen oda hagyta és oly nagy sebességgel elfutott, hogy a' mi utánna küldetett tsapatjaink tsak keveset foghattak el a' hátuljárók közzül.“

Az új hadi tudósítások szerint Feldmarschal-Lajtnant *Bianchi* April. 23-dikán már *Arezzóban* állott, a' ki előtt Gróf *Nugent* más oldalrol 5 nappal sietvén előre a' *Viterboi* úton, azon iparkodott, hogy a' *Tiberis* vizén lévő általjárókhoz az ellenség előtt megérkezessék, minekutánna már ez, a' *Ronco* vizét 's a' maga *Cesenai* sántzait is oda hagyta volna.

Joachim Király a' maga General-Stábjának vezére által a' mi fő vezérünkhöz Báró *Frimonthoz* iratván, fegyvernyugvást kért, de olyan választ kapott ettől, hogy, mivel olyan parantsolat van eleibe adattatva, hogy a' hadi munkát semmi fogás alatt félbe szakasztatni ne engedje, tehát a' fegyvernyúgvásrol semmi szó nem lehet.

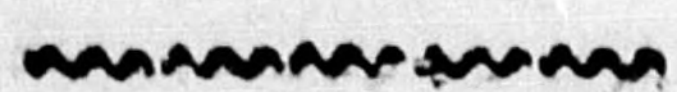
Ő Cs. K. Felsege méltoztatott a' Pó vizének jobb partja felől lévő Cs. K. seregeknek fő vezérlését Báró *Bianchy* Feldmarschal-Lajtnánt úrra bizni, 's ezen seregeknek *Napolyi örömda* nevezetet adni. A' *Felső Olasz Orszógi* armáda a' Báró *Frimont* Lovasság-Generálissának fő vezérlése alatt maradt. —

János ő Cs. Fő Hertzegsége April. 27-dik napján *Olasz* ország felé útnak indult *Bétsból*.

Ritkaságok.

Még az is ritkán jut eszibe valakinek, hogy olyan hideg helyre kívánczozzék, mint Scorby nevű Anglusrol írják Skotziából *Edinburg* városából Febr. 18-dikán: — Ez azt tette - fel magában, hogy ha az Orosz Országlószéktől segítettni fog, éppen az *Északi Pólusig* mennyen. *Spitzbergenek* Északi partján felyül már néhányszor volt tzet - hal fogni. A' plánuma ez, hogy hajón addig evezzen, míg oda jut, a' hol egészen álló jég borítja a' tengert, itt a' hajórol szána/ és kutyákat teszen - ki a' jégre, ezeket annak eleibe fogja, 's útozását e' képpen folytatja. A' szánnya olyan, hogy mint tsónaknak is hasznát veheti, ha valahol vízre talál, melly esetben a' kutyákat ismét hajón viszi, míg ismét jégre talál, 's így tovább egész a' Pólusig, a' a' hova, mint reméni 20 napok alatt megérkezik.

Nagy ritkaság az is, a' mit a' Posonyi újságban olvasunk Baró Praun Antal Cs. K. Lovas Kapitány urnak Otto *Wilibald Maximilian Sigmond* nevű, az 1811-dik esztendőben Jun. 1-ső napján született fiatskájáról. E' már első eszmélődésekor különös vonzódást mutatott - ki a' könyvek és tanulás eránt, 's a' másodig esztendejében oly készséget az olvasásban 's képek és természeti tárgyak' esméretében, hogy 1813-ban Nov. 1-ső napján, a' midőn 2 esztendős és 5 hónapos volt, a' *Nagy Szombathi* Nemzeti Oskola' első Classisának második (novitius) szakaszába felvétetett. Az 1814-ben Augustus 26-dikán a' német olvasásban, magyar sillabizálásban, német írásban, kathékisisben, 's a' sokszorozó táblában való megvizsgáláskor, 70 tanúlótársai között első *Eminentziát* kapott, 's a' másodikbol az első szakaszba (a' Veteránusok közzé) által tétett: a' folyó 1815-dik esztendőben Már-

tzius 17-dikén pedig, három és $3/4$ esztendős korában, a' német, magyar, és deak olvasásban, írásban, számvetésben, és kathékisisben, 124 tanuló társaival egygyütt való megvizgáltatás után, ismét első *Eminenséget* kapott. Mind ezek annyival is inkább megérdemlik a' tsudálkozással való figyelmetességet, hogy a' gyermek az alatt a' muzsikálásban is nagy előmenetelt tett, 's a' hegedülést második esztendejétől fogva gyakorolván, a' folyó 1815-dik esztendőben Martzius 17-dikén esett megvizgáltatásakor, a' Magistrátusnak néhány tagjai, a' Nemzeti fő oskolának minden tanítói, 's a' muzsikának számos kedvellői és értői, a' következett April. 13-dikán pedig a' Nagy Szombathban Hertzeg *Schwarzenbergnél* öszszegyülekezett nemesség előtt, *Pleyelnek* egy *tercettyit* és *duettyit*, a' hegedűn közönséges bámulásra méltó módon eljádzotta. Egy idegen nyelvnek tanulásában, rajzolásban, 's kardforgatásban is épületesen gyakoroltatik. Mind ezeket bizonyítják a' Posonyi újság szerént a' *Nagy Szombathi* Nemzeti fő Oskola' Igazgatójának, Polgármester *Berzacyi János* urnak, 's az ott lévő Nemzeti Oskola első, második és harmadik Classisa' tanítóinak, aláírásaik.

Hiradás.

Minden rendbéli személlyeknek tudtára adatik, hogy Tekéntetes Nemes Győr Vármegyében Szent Márton Mező Városában egy approbatus Szem - Orvos Braun János lakik, a' ki számtalan világtolanszeméllyeket, 's azok közt vakon születetteket is szerentséssen meg gyógyított, azért azok, a' kik segítségével élni akarnak magokat nálla bátran jelenthetik, ő lehető rajtok segétteni, vagy se? mindjárt megfogja határozni, de a' gyógyíthatóktul - is mind addig még látásokat meg nyerik jutalmat nem kíván.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 29.

A' Magyar Kurir 35 - dik darabjához.

Magyar Ország.

S. A. Ujbely, Mártz. 9-dikén: —, T. N. Zemplén Vármegyében Toltsva Városában, ugyantsak az Toltsvai Uradalom Fő Fiskalissa Siffman János Ur Kormányozása alatt, egy Magyar Játék Színallítatott-fel, ilyen nevezet alatt: Ember Szerető Társaság. — Mellynek is Jádzó személlyei a' nevezett, és körülette lévő szomszéd Mező Városának némelly nemes Férjfiából, és szép neméből állanak, kiknek is a' Magyar Nemzet disze, is a' nyelv pallérozása előmozdítására törekedő igyekezetek, és ezen célra már tett szives fáradozások, eddig is méltó dicséretet érdemlettek. Nézői a' nevezett Nemes Társaságnak mindenkoron számossan vannak, kik a' Megyének sok részeiről öszsze jönni szoktak. Nemes célra fordítódik az abból béjönni szokot jövedelem is, melly mindenkor egészen, a' szegények Ispotályának adatik; hogy azáltal az azokban találkozó dolog-tehetetlen és az nehéz inséggel küszködő elnyomorodott Ember társaikat felsegellyék. —

El nem mellőzhetjük, hogy a' Pesti Magyar ujságból szóról szóra ide ne tegyük egy hasonló nemzeti buzgó törekedésnek példáját T. N. Somogy vármegyéből, a' hol a' nemesség nemzeti nyelvünknek virágoztatására társaságha állván a' köz gyűlések alkalmatosságával válogatott Játékokat ad. Ez már azon tekintetben is jeles tétel volna, hogy megmutatja, mennyire betsüli a' Nemzet tulajdon nyelvét: de még inkább nevededik betse ezen hazafiúi buzgóságnak, ha azt észre vesszük, hogy azon

nemes lelkü Társaság a' Játék jövedelmeit a' Pesten építendő Nemzeti Teátrum felsegítésére szentelte.

H i r a d á s.

A' Keszthelyi Georgikonnak Előljárói, arról tudósítják bizodalmassan a' Magyar gazdákat, hogy abban valamint a' múlt Esztendőben, úgy ez idén is Május Holnap 20-dik napján fognak a' közönséges próbatételek tartatni, 's azokkal a' gazdaság külömbféle ágazatainak meg-bíralás végett való elő terjesztései öszve kaptisoltatni. Erre nézve köszönettel meg-emlékezvén azon érdemes Hazafiakról, kik tavall elfő mezei látogatásunkat jelenléteikkel meg örvendeztetvén, minket barátságos tanácsok által, nagy haszonnal útásítottak, és bátorítottak: most is Jó-akarói a' Gazdaságnak tisztelettel mégkérettetnek, méltóztassanak magokat azon napra Keszthelyre megalázni, és mind nevendék Gazdáinknak az Institutumban tett előmenetelét megítélni, mind pedig a' Gazdaságnak gyakorlását, és folytatását is a' majorban, és a' mezőn, nem külömben számadásainkban meg-visgálni, és minket betses észrevételeik, 's javallásaik által támogatni. A' Georgikon némelly külföldi gabona nemekkel meg-gazdagodott, mellyeket mind szemben, mind mezei Virányában elő fogja mutatni, 's azokból a' Kedvellőknek jövő aratás után, a' lehető menyiségben juttathat. Egy különös Kender fajta is szer tetetett, melly 9. láb magasságra nyúl; továbbá ama hires Hofwyli Fellenberg Urnak némelly föld-mivelő machinái fognak elő-terjesztetni, mellyek közül kivált egy nagy tökéletességre vitt vető-eszköz

meg-érdemli a' Gazdák figyelmetességét, a' mellyel itten is már az idén több helyeken, és külömbféle gabona nemekkel 's egyéb magvakkal tétettek próbák; ezen kívül ugyan azon időben, azoknak, kik finom Kosokat kívánnak szerezni, a' Georgikoni Birka-sereggel össze szerkesztett nagyobb nemesítő seregből, még szörben lévő egynéhány Kosokkal is szolgálhatunk. Költ Keszthelyen Szent György Havának 12 dikén 1815.

Tudósítás a' Balfi Feredő eránt.

Soprony' szabad Királyi Városátul egy órányira nap kelet felé, Balfnevű faluban; a' közellévő Szőlő hegyből egy érczes forrás ered, melly egy víz rekeszben össze gyűjtetvén hasznos feredőül szolgál.

Itt a' feljebb megnevezett szabad Királyi Város' Nemes Magistratusa által a' Feredő-ház, mellyben a' Vendégek számára tizenegy felkészített lak helyek, és külön szobácskákban 36 feredő-kádok vannak, 's azon kívül egy tágos Vendégfogadó is mindég jó állapotban tartatnak.

A' Feredő-házhoz és Vendégfogadóhoz közel lévő kert, a' sétálásra alkalmas gyönyörű tájék, a' Feredő házhoz mindenv oldalról szépen elkészített utak könnyűvé teszik a' Feredőbe jövést, 's a' Vendégek lakását kellemetessé.

Az érczes víz nagy vasfazékokban megforraltatván tsók által vezetetik minden kádba, úgy hogy abba egy tsapról eresztethetik belé, 's minthogy egy más ső által a' hideg víz épen illy módon jut minden kádhoz, tetszéseken áll mindeneknek, a' kik ferednek, a' feredő vizet melegebbé vagy hidegebbé tenni. A' már használt feredő-víz minden vele-élés után a' kádból egészen kieresztetik, 's jó állapotban tartatott Canálisok által a' föld alatt elfoly.

Ezen érczes víz tiszta, a' felforralás által valamennyire téjszinű lesz, 's a' magában foglalt kénkőszeszt észrevethetőkép kimutatja.

Egy nem régen tétetett chemiai megvizsgálás szerint ezek ezen érczes víznek állandó részei; nagyobbbrészent sósavanyuságú keserűföld, agyagföld és gipsz: valamivel kevesebb mértékben szénsavanyúságú, és kénkősavanyuságú keserűföld, és sósavanyuságú meszesföld; végre egy kevés kövécsföld, kénkő, és gyántás materia.

Ebből kitetszik, hogy ezen víz az emberi test' organismusára nézve lágyító, oszlató, szélesztő, és gyengén iogerlő erővel bír, 's ugyan azért a' szorulásokat, az arany-ért, a' méhgörtsöket, a' rendetlen hónapi tisztulásokat, és a' fejfolyást, a' vizhójjag' betegségeit, és folyónáthákat, a' köszvényt, a' Contractiókat, a' tagok be-naságát; a' Scrofulusokat 's a' bőrnek tsak nem minden nyavalyáit hathatósan segíti orvosolni.

Minthogy pedig ezen érczes vízzel vas-részetskék is jó móddal öszszekaptsoltathatnak, hogy erősítés kedvéért is lehessen vele élni, ezután a' Feredőnek kívánatja szerint ezen kénköves víz vagy maga, vagy aczéllal meg edzve fog készítettü 's azért ezt minden Feredő Orvosának hagyása szerint, vagy magát, vagy vassal keverve, használhatja.

A' mi a' feredésben való rendet, a' tisztaságot, és a' Vendégek körül való szolgálatot illeti, mind ezekre a' leg nagyobb gond, és fáradság fog fordítatni, hogy minden Feredőnek a' mennyire lehet elégtétessék, 's az által számos látogatásra, és ezen annyira híres, és hasznos Feredőnek gyakor használására a' legtávolabb tartományokból is annál bizonyosabban számot lehessen tartani. Sopronyban Aprilis 20.dikén 1815.

S z i e s z F e r e n t z ,
Tek. Soprony Vármegyének kerületbéli Seborvosa 's a' Balfi érczes Feredőnek mostani Arenadátora.